

نویسنده : اف ام شکیل «F.M.Shakil» .
منبع و تاریخ نشر: کریدل «2023-06-01» .

برگردان : پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» . [95]

جنگ های آبی: خشکسالی، اختلافات و درگیری های مرگبار بین ایران و طالبان

Water Wars: Drought, disputes, and deadly skirmishes between Iran and the Taliban

درگیری های مرزی اخیر تنش ها را بین جمهوری اسلامی و طالبان بر سر حق
آبه ایران به نقطه حساسی رسانده است . آیا طالبان انگیزه عمیق تری دارند و
خواسته های آنها چیست؟

**Recent border clashes have escalated tensions to a critical point
between the Islamic Republic and the Taliban over Iran's unfulfilled
water rights. Do the Taliban have a deeper motive, and what are
their demands?**

کریدل

دوره های طولانی خشکسالی در افغانستان و جنوب شرق ایران، اختلاف چند دهه ای
را بین دو کشور بر سر توزیع عادلانه آب رودخانه هیرمند ، که از کوه های شمال کابل

سرچشمه می‌گیرد، دوباره شعله ور کرده است و پیش از تخلیه شدن به تالاب سیستان از قسمت های زیادی از افغانستان می‌گذرد .

تالاب سیستان در ایران یکی از عوامل دخیل در این مناقشه ، بند ناتمام کجکی بر روی رودخانه هلمند است، پروژه ای که توسط ایالات متحده در سال 1950 آغاز شد و علیرغم ضرب الاجل های پی در پی که توسط واشنگتن و آژانس کمک رسانی USAID صادر شد، بی نتیجه مانده است .

اما این سد در محروم کردن ایران از حقوق آب خود "موفق" بوده است ، زیرا ظرفیت ذخیره آب قابل توجهی در مخزن برای باتلاق های ایران باقی می‌گذارد . این وضعیت بین سال های 1998 و 2001 بدتر شد، زمانی که مقامات طالبان در یکی از بدترین خشکسالی های منطقه، دسترسی ایران به آب را از طریق بند کجکی قطع کردند .

در نتیجه، منطقه دریاچه هامون با طوفان شد ید گرد و غبار مواجه شد که بحران بهداشت عمومی ایران را تشدید کرد برای گذران زندگی ویا زنده ماندن، هزاران نفر از مردم منطقه دریاچه هامون مجبور به ترک شهرها شدند .

درد و تقلا یا رنج های ایرانی

هیرمند به عنوان طولانی ترین رودخانه افغانستان، « 1150 » کیلومتر از کوه های باشکوه هندوکش تا تالاب های هامون در حوضه سیستان ایران امتداد دارد و اهمیت بسیار زیادی دارد . از روی سخا و تمندانگی خود در حدود (40) درصد از آب های سطحی کشور را تأمین می‌کند و معیشت و اکوسیستم منطقه را در طول تاریخ شکل می‌دهد .

روزی روزگاری، این منطقه زیستگاهی پر رونق برای مجموعه متنوعی از گیاهان و جانوران بود . اما متأسفانه ساخت سدها و کانال های متعدد در هیرمند، نیمروز و قندهار به تدریج جریان آب را کاهش داده و در نتیجه دریاچه های هامون و پوشش گیاهی و گونه های منحصر به فرد آن تقریباً نابود شده اند .

علاوه بر پیچیدگی اوضاع، افتتاح بند کمال خان توسط رئیس جمهور سابق افغانستان، **اشرف غنی**، حامی ایالات متحده در مارس 2021، چالش های بیشتری را برای ولایت سیستان و بلوچستان ایران ایجاد کرده است . این بند به بند پایین رود هیرمند که در نیمروز ساخته شده نیز آسیب وارد کرده است . سد کمال خان طبق مفاد قرارداد « 1973 » خود نقطه مشترکی را نشان می‌دهد که ایران و افغانستان منابع رودخانه هیرمند را به اشتراک می‌گذارند .

سد کمال خان که یک سد انحرافی با جاده انحرافی نامیده می‌شود، آب ریخته شده را به نمک زار **گودزاره** افغانستان هدایت می‌کند و ایران را با قطره‌ای از جریان گرانبهای آب هیرمند باقی می‌گذارد. **حسن کاظمی قمی** سفیر ایران در کابل از این عدم تعادل آب ابراز نگرانی کرده است. مذاکرات اخیر مقامات ایرانی و وزارت خارجه دولت طالبان نشان داده است که مشکلات فنی بند کمال خان منجر به افزایش هدر رفتن آب شده است.

درگیری های مرزی

در 27 می، علیرغم تضمین های مکرر کابل و هشدارهای تهران در مورد حق آب این کشور، سرانجام تنش بین ایران و طالبان بالا گرفت. دو طرف در مرز با یکدیگر تیراندازی سنگینی انجام دادند که منجر به دو یا سه کشته از هر دو طرف شد قبل از اینکه اوضاع از تنش بکاهد.

دکتر محمد عبدالمقتدار خان، دانشمند علوم سیاسی هندی-آمریکایی و استاد دانشگاه دلاور به *The Cradle* می‌گوید که برخی از پست های رسانه های اجتماعی نشان می‌دهد که طالبان از سلاح های رها شده یا باقی گذاشته شده در افغانستان توسط اتحاد جماهیر شوروی سابق، **ناتو** و اخیراً ایالات متحده به طور گسترده استفاده می‌کنند، از اینکه آمریکا بدون تشریفات نیروهای نظامی خود را در اوگست 2021 خارج کرد.

تانک های آمریکا، مسلسل ها و یک هویتر منسوخ اتحاد شوروی به ابعاد 122 میلی متر D-30 از جمله سلاح هایی هستند که طالبان به مرز ایران و افغانستان آورده اند. گویی سخت افزار نظامی آمریکا و شوروی در مقابل نیروهای ایرانی قرار گرفته بودند.»

به گفته یک مقام وزارت خارجه افغانستان، درگیری های مرزی ساعاتی پس از آن اتفاق افتاد که **امیرخان متقی**، سرپرست وزارت امور خارجه طالبان، با نماینده ایران در افغانستان برای گفتگو درباره توافقنامه تقسیم آب رودخانه هیرمند، دیدار کرد. خبرگزاری دولتی ایران، ایرنا، با تایید این دیدار اعلام کرد: «مسائل بین دو کشور از طریق گفت و گو به نحو مؤثرتری حل خواهد شد.»

منشا یا منبع مشکل

اندرو کوریبکو، تحلیلگر ژئوپلیتیک، می‌گوید که واکنش ناگهانی و بی پروا کابل در رابطه با مناقشه حقوق آب با ایران را می‌توان به عوامل متعددی نسبت داد. او به *The Cradle* می‌گوید که انگیزه طالبان برای درگیر شدن در یک درگیری مرزی با ایران را می‌توان از چهار دلیل کلیدی درک کرد.

نخست، او استدلال می‌کند که طالبان ممکن است بر این باور باشند که چنین درگیری می‌تواند ایران را برای به رسمیت شناختن علنی دولت خود به عنوان پیش‌شرط مذاکره در توافقنامه 1973 تحت فشار قرار دهد. طالبان با نشان دادن توان نظامی خود، در صد است تا موقعیت خود را تقویت کرده و زمینه را برای مذاکرات سیاسی آینده فراهم کند.

هدف دوم ممکن است «تقویت تسلط طالبان بر جمعیت و جناح‌های کشور باشد که البته درگیری با ایران برای جلب نظر ملی‌گرایان و فرقه‌گرایی فوق‌العاده می‌تواند که مهم باشد، یعنی تقویه حس ملی‌گرایی.

سوم، «مرز افغانستان و پاکستان در هفته‌های اخیر آرام شده است. این نشان می‌دهد که ممکن است یک توافق با افغانستان یا یک توافق محرمانه با مقامات پاکستانی حاصل شده باشد که برای وجهه طالبان در داخل کشور لعنتی است بنابراین، مشکل اخیر ایران ممکن است برای منحرف کردن افکار عمومی باشد.»

چهارم و آخر، طالبان ممکن است پیش‌بینی کنند که درگیری‌های آنها با ایران مورد تأیید ایالات متحده باشد. آنها امیدوارند که چنین اقداماتی منجر به آزادسازی داریایی‌های افغانستان و نزدیک شدن تدریجی بین طالبان و واشنگتن شود.

با توجه به این چهار هدف، طالبان این بحران را برای تحکیم کنترل در داخل و کسب شهرت بین‌المللی آغاز کردند. **کوریکو** می‌گوید که ایران تنها تا زمانی می‌تواند از خود دفاع کند که طالبان تسلیم شوند.

مذاکرات طالبان با ایران

جالب اینجاست که تنها یک هفته قبل از درگیری مرزی، امیرخان متقی، سرپرست وزارت امور خارجه طالبان، طی تماس تلفنی به حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه ایران اطمینان داد که دولت طالبان به تعهدات خود بر اساس معاهده 1973 عمل خواهد کرد و بر قصد خود برای حل همه مشکلات تأکید کرد. البته حل مسایل از طریق مذاکره:

در این تماس امیرعبداللهیان موضوع حق آبه ایران را مطرح کرد و هشدار داد که سهم آب ایران از رودخانه هیرمند یک "خواستہ جدی" تهران است که می‌تواند روابط دوجانبه را تضعیف کند.

وی بر لزوم اجرای کامل معاهده تقسیم آب سال 1973 میان ایران و افغانستان تأکید کرد که بر اساس آن ایران سالانه حق دریافت 820 میلیون متر مکعب آب از رودخانه هیرمند را دارد.

وی پیشنهاد کرد که یک کمیته فنی مشترک وضعیت منابع آبی افغانستان را تجزیه و تحلیل کند، با توجه به اینکه به دلیل چندین دهه بی ثباتی و درگیری در افغانستان، توافقنامه 1973 هرگز به طور کامل اجرا نشده است.

دکتر مقتدر خان به *The Cradle* توضیح می دهد که شرایط خشکسالی در هر دو کشور در دهه گذشته ادامه داشته است:

نود درصد از جمعیت و کشاورزان ایران ممکن است کمبود آب را تجربه کرده باشند. افغانستان هم همین مشکل را دارد. ایران و افغانستان توزیع آب خود را بر اساس توافقنامه اشتراک آب هیرمند در سال 1973، که مشابه معاهده آب سند بین هند و پاکستان است، قرار داده اند. به گفته ایران، افغانستان با اجازه ندادن آب به ایران، شرایط قرارداد اشتراک آب خود را زیر پا گذاشته است.

در حالی که مذاکرات بین دو طرف ادامه دارد، او می گوید که این سوال باقی می ماند که آیا طالبان به توافقنامه هایی که توسط دولت قبلی افغانستان امضا شده است پایبند می مانند یا از این وعده ها سرپیچی می کنند.

او می افزاید: «شادی جنگی که با سرودهای جنگی در کابل و سخنرانی های آتشین ستیزه جویان تندرو طالبان ایجاد شد، البته جای نگرانی دارد».

ما تهران را فتح خواهیم کرد

تنش ها بین کابل و تهران به حدی رسیده است که مقامات طالبان در پاسخ به درخواست تهران برای توزیع عادلانه آب، اظهارات تهاجمی را آغاز کرده اند. **ژنرال مبین**، یکی از اعضای شبکه پرنفوذ حقانی و سخنگوی ریاست امنیت کابل، به نقل از خبرگزاری محلی افغانستان اینترنشنال، گفت: «به ازای هر 10 لیتر آب، ما به 20 لیتر سوخت از ایران نیاز داریم. ایران با بت آبی که در 40 سال گذشته به ایران سرازیر شده، 75 میلیارد دلار به ما بدهکار است».

حامیان آنلاین طالبان نیز به لفاظی های تند در رسانه های اجتماعی کمک کرده اند و اخیراً آهنگ و ویدیویی را به اشتراک گذاشته اند که از ملا محمد یعقوب - سرپرست وزارت دفاع افغانستان و پسر ملا محمد عمر بنیانگذار فقید طالبان - خواسته است تا با ایران مقابله کند.

این آهنگ بر ضرورت ایستادگی در برابر جمهوری اسلامی تأکید میکند و با جسارت اعلام می کند:

ما یک دولت هستیم. ما قدرت داریم... رهبر ما ملا یعقوب می گوید اگر در مقابل ایران بایستیم، حکومت کشور نخواهیم بود. فرمانده ما ملا یعقوب در مقابل ایران می ایستد زیرا ما برده نیستیم.

شایان ذکر است که حتی گروه های طالبان که اختلافات قابل توجهی با رهبری طالبان داشتند، اکنون برای تهدید علیه ایران ظهور کرده اند. عبدالحمید خراسانی، معاون پیشین فرماندهی پولیس ولایت پنجشیر مرکزی که با اتهامات قتل، اخاذی، گروگان گیری و قاچاق مواد مخدر مواجه بود، یک پیام ویدئویی منتشر کرد که به سرعت در شبکه های اجتماعی دست به دست شد.

خراسانی در پیام خود به ایران هشدار داد که قدرت طالبان را دست کم نگیرد و گفت: «شما پشت پرده با غربی ها هستید. ما مسلمان واقعی هستیم. اگر بزرگان امارات به ما اجازه دهند، تهران را فتح خواهیم کرد.»

با این حال، روزنامه عربی رای الیوم چاپ لندن نسبت به یک دستور کار فرقه ای در پس لفاظی های جدید و تشدید کننده پیرامون مناقشه آب هشدار داد. بر مقاله 28 می به نارضایتی برخی از طرف های خارجی از نزدیکی پیشگامانه ایران و عربستان که عملاً روایت های منفی شیعه و سنی در منطقه را کنار گذاشته است، اشاره می کند و می گوید:

«ایالات متحده پس از بیست سال اشغال افغانستان شکست خورد و بیش از دو تریلیون دلار از دست داد. اکنون می خواهد با برافروختن جنگ فرقه ای بین جنبش طالبان و خطرناک ترین دشمنش، ایران، انتقام بگیرد. متأسفانه برخی از احزاب عربی و حتی کشورهای هستند که از پشت صحنه از این سناریوی خونبار حمایت می کنند.»

اولویت بندی امنیت آب

اختلافات آبی بین ایران و افغانستان سابقه طولانی دارد و به دوران حکومت بریتانیا بر افغانستان در دهه 1870 باز می گردد. در این مدت یک افسر انگلیسی مرز ایران و افغانستان را در شاخه اصلی رودخانه هیرمند تعیین کرد.

تلاش برای حل مناقشه در سال 1939 زمانی که دولت رضاشاه پهلوی در ایران و دولت محمدظاهر شاه در افغانستان به کنوانسیون در مورد توزیع آب رودخانه دست یافتند، آغاز شد. اما دولت افغانستان این توافقنامه را تصویب نکرد.

در سال 1948، تلاش جدیدی برای حل و فصل اختلاف آب در واشنگتن صورت گرفت. ایران و افغانستان بر اساس پیشنهاد آمریکا یک کمیسیون سه نفره را برای بررسی موضوع و ارائه توصیه ها تعیین کردند. کمیسیون در مورد دلتای رودخانه هیرمند گزارش خود را در 28 فوریه 1951 منتشر کرد و پیشنهاد کرد که سهم ایران از آب هیرمند بیست و دو متر مکعب در ثانیه باشد. در سال 1973 زمانی که نخست وزیر ایران امیر عباس هویدا و هم تای افغانش محمد موسی شفیق، نخست وزیر افغانستان، توافقنامه ای را امضا کردند که بر اساس آن 22 متر مکعب آب در ثانیه از افغانستان به ایران انتقال داده شد، پیشرفت چشمگیری حاصل شد. همچنین پتانسیل دریافت 4 متر مکعب اضافی در ثانیه را

در طول سال‌های آبی «عادی» برای ایران فراهم کرد. در مقابل، ایران به افغانستان اجازه دسترسی به بنادر بندرعباس و چابهار را بدون نیاز بیشتر داد.

با این حال، شرایط مختلف سیاسی و امنیتی در هر دو کشور مانع از تصویب و اجرای کامل این توافق شد: کودتای 1973 افغانستان، و حضور شوروی در افغانستان، انقلاب اسلامی 1979 ایران، و متعاقب آن ظهور طالبان در سال 1995.

مناقشه آب بین ایران و افغانستان به دلیل ترکیبی از عوامل ژئوپلیتیکی و داخلی همچنان ادامه دارد. تنش زدایی و دیپلماسی باید در اولویت قرار گیرند، زیرا منافع هر دو کشور را در دستیابی به یک راه حل سودمند متقابل تامین می‌کنند.

کابل همچنین باید بیا نیه اخیر تهران مبنی بر عدم به رسمیت شناختن دولت امارت اسلامی را به عنوان هشدار در مورد عواقب جدی تر در صورت تضعیف و نادیده گرفتن امنیت آبی ایران بپذیرد.

با تقدیم احترامات «2023-06-05»

مقاله ذیل را که توسط (الهی سیف الدین) در (22) ماه می «2023» نوشته و بدسترس نشر سپرده شده است نیز مطالعه نماید.

برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

[96]

اختلاف ایران و افغانستان بر سر منابع آبی مشترک؛ چه کاری می‌توان انجام داد

Iran, Afghanistan at odds over shared water resources; what can be done?

رودخانه هلمند

ایران و افغانستان، دو همسایه جنوب آسیا، هیچ مشکل توپوگرافی عمده ای ندارند، اما اختلاف طولانی مدت بر سر تقسیم منابع آبی مشترک، روابط بین آنها را برای بیش از 200 سال تیره کرده است.

بقول ایران (ایمنا=IMNA) - دوره‌های طولانی خشکسالی در جنوب شرق ایران اخیراً این موضوع را بسیار بدتر کرده است و مقامات ایرانی را ملزم به اعمال فشار بیشتر بر مقامات بالفعل طالبان در کابل برای تأمین سهم مناسب ایران از آب رودخانه هیرمند کرده است.

از دهه 1870، زمانی که افغانستان توسط بریتانیا اداره می‌شد، مبارزات مربوط به آب بین ایران و افغانستان وجود داشته است پس از جدایی هرات از ایران، فرستاده بریتانیا به دنبال شاخه اصلی رود هیرمند مرز ایران و افغانستان را ایجاد کرد.

دولت افغانستان موافقت نامه 1939 میان دولت های ایران و افغانستان مبنی بر تقسیم آب رودخانه را تایید نکرد.

سرانجام، در سال 1973، دو طرف قراردادی را به توافق رساندند که در آن ایران 820 میلیون مترمکعب آب در سال با «22» متر مکعب در ثانیه دریافت می‌کرد و امکان خرید چهار مترمکعب آب اضافی در ثانیه در شرایط عادی وجود داشت. " (یعنی که دولت افغانستان بر علاوه «22» متر مکعب آب در ثانیه (4) متر مکعب آب در فی ثانیه را برای ایران برحسب همسایگی متقبل شد..... **تفصیل توسط این قلم**)

سال های آبی رویدادهای سیاسی مانند کودتای 1973 افغانستان، اشغال افغانستان توسط شوروی در همان سال و در نهایت تأسیس طالبان در سال 1995، مانع از امضای قرارداد یا اجرای کامل آن شد.

عرضه یا تحویل آب طرف ایران به دلیل (40) سال جنگ در افغانستان نامنظم بوده است. طرح های ساخت سدهای جدید به دلیل خشکسالی شدیدی که بخش هایی از افغانستان را تحت تأثیر قرار داده و تنش ها با ایران را تشدید کرده است، انجام می‌شود. تهران پیش از این ابراز نگرانی کرده بود که بند عظیم سلما در غرب هرات که توسط هند حمایت شده و یاساخته شده است و در سال 2016 افتتاح شد، آب کمتری در اختیار آن قرار خواهد گرفت. یعنی که به نسبت احداث بند سلما به ایران آب وعده داده شده نخواهد رسید.

رودخانه هیرمند که از کوه های شمال کابل سرچشمه می‌گیرد و قبل از تغذیه باتلاق های سیستان در مرز بین دو کشور از بخش بزرگی از افغانستان می‌گذرد، در کانون درگیری ها قرار دارد.

از زمانی که طالبان در سال 2021 قدرت را به دست گرفتند، مقامات کابل بر احترام به توافق هلمند تاکید کردند، اما در واقع، ایران مقدار مناسبی از آب رودخانه را دریافت نکرده است .

با این حال، متغیرهای مختلفی بر اجرای معاهده تأثیر می‌گذارند، از جمله سیاست‌ها و تکنیک‌های دولت افغانستان، الزامات کشور، و چالش‌های مرتبط با تغییرات آب و هوایی و غیره .

به گفته کارشناسان، مشکل از بی‌ثباتی افغانستان و تغییر مکرر حاکمیت ناشی می‌شود، زیرا هر یک از دولت‌ها به گونه‌ای متفاوت با حقوق ایران برخورد می‌کنند .

استاد دانشگاه و کارشناس امور افغانستان **احمد بخشی** ادعا می‌کند که کانال‌های متعدد انحراف رودخانه هیرمند در نتیجه درگیری‌های طولانی مدت در افغانستان و عدم نظارت دولت مرکزی ساخته شده است .

افغانستان عملاً هرگز یک اداره باثبات یا صلح‌آمیز را تجربه نکرده است . دولت افغانستان قبلاً کمبود آب در بالادست را توجیه می‌کرد، اما [رئیس‌جمهور قبلی] **اشرف غنی** بعداً در یک سخنرانی رسمی گفت که ایران باید در ازای آب، نفت تهیه کند .

به عبارت دیگر، وقتی به رژیم‌های مختلف افغانستان نگاه می‌کنید، می‌بینید که آنها نگرانی‌های سیاسی را مطرح می‌کنند نه اینکه توافقی را در نظر بگیرند که بر اساس آن ایران و افغانستان باید به تعهدات خود که وجود دارد عمل کنند .

ادارات افغانستان توسط افکار عمومی تشویق می‌شوند، که عموماً احساس می‌کنند که هر آبی که منشأ آن کشور باشد باید در اختیار افغان‌ها قرار گیرد .

افغانستان، کشوری با حدود 20 میلیون کشاورز، در نتیجه خشکسالی دچار کاهش شدید تولیدات کشاورزی شده است . مقامات بر این باورند که برای حمایت از صنعت کشاورزی کشور که ستون فقرات اقتصاد 20 میلیارد دلاری آن است، به سدهای بیشتری نیاز است .

رودخانه هیرمند در محیطی کم‌بارندگی قرار دارد . علاوه بر این، استان‌های کنار رودخانه دارای مشخصات متنوعی هستند و درخواست‌های افکار عمومی آن‌ها چندان پایبندی به مسئولیت‌های بین‌المللی دیده نمی‌شود . بخشی توضیح داد: «مثلاً می‌گویند که آب هیرمند از افغانستان خارج نشود .

در نتیجه، ادارات متوالی افغانستان تلاش کرده اند تا با ساخت کانال های آبیاری و سدها، کشاورزی را در دره هلمند تقویت کنند .

دولت افغانستان شرکت آمریکایی Morrison-Knudsen را برای نصب زیرساخت های آبیاری در هلمند در سال 1946 استخدام کرد

در نیمه راه بازسازی کانال های باستانی، موریسون-نودسن توصیه کرد که یک سد و مخزن ذخیره سازی برای بیشترین استفاده از آب احداث شود بر اساس تجزیه و تحلیل بعدی آژانس توسعه بین المللی ایالات متحده، این کار بدون ارزیابی زیست محیطی انجام شده است که ثابت شد یک "ضعف مرگبار" پروژه است .

ایرانی ها درد دارند

هیرمند طولانی ترین رود افغانستان است که بیش از 40 درصد آب های سطحی کشور را تشکیل می دهد 1150 کیلومتر از کوه های هندوکش تا باتلاق های هامون در حوضه سیستان ایران، که از لحاظ تاریخی میزبان طیف متنوعی از حیات گیاهی و جانوری بوده است .

ساخت سدها و کانال های متعدد در هلمند، نیمروز و قندهار به طور پیوسته سطح آب جاری را کاهش داده است و باعث شده دریاچه های هامون و گیاهان و حیات وحش غیرعادی آنها عملاً از بین بروند .
این مشکل زمانی تشدید شد که مقامات طالبان بین سال های 1998 تا 2001، در یکی از بدترین خشکسالی های منطقه، آب بند کجکی را به ایران قطع کردند .

طوفان های گرد و غبار از دریاچه های زهکشی شده هامون، سلامت عمومی ایران را به مخاطره انداخته است . اقتصاد منطقه به شدت آسیب دیده است و صدها دهقان برای امنیت به شهرها گریخته اند . بدتر شدن محیط اقتصادی، بیکاری و ازدست دادن عواید کشاورزی در هر دو کشور باعث قاچاق مواد غیرقانونی با منشأ افغانستان شده است .

تصمیم رئیس جمهور پیشین **غنی** برای افتتاح بند کمال خان در ماه مارچ 2021 این مشکل را تشدید کرد . این بند در ولایت نیمروز در پایین رود هلمند ساخته شده است .

آب هیرمند در بند کمال خان اندازه گیری شده و بر اساس قرارداد 1973 بین ایران و افغانستان تقسیم می شود .

حسن کاظمی قمی، سفیر ایران، مدعی است که کمال خان یک سد انحرافی با کنارگذر است که آب اضافی را به نمکزار گودزاره در افغانستان هدایت می کند. این نشان می دهد که جریان آب از هیرمند به ایران به یک قطره کاهش یافته است .
کار و مدیریت ضعیف

سالها جنگ و اشغال توسط ایالات متحده و سایر نیروها افغانستان را ویران کرده است و ادارات متوالی قادر به ایجاد یک سیستم ذخیره سازی و مدیریت آب موفق نیستند

. ایران با میلیون ها پناهنده و مهاجر افغان، که بسیاری از آنها غیرقانونی هستند، کشور را تحت شدیدترین تحریم های غرب برای چندین دهه تحت فشار قرار داده است .

افغانستان سال ها است که تولیدکننده تریاک در جهان بوده است و ایران منابع قابل توجهی را برای مبارزه با قاچاق مواد مخدر مصرف کرده است .

این مشکل نارضایتی را در ایران تشدید کرده است، جایی که برخی ادعا می کنند که افغانستان «سهم آب ایران را برای کشت خشکاش هدر می دهد» و تنها در زمان سیل اجازه می دهد آب به ایران سرازیر شود .

به گفته یکی از نمایندگان مجلس تربت حیدریه در استان خراسان، حدود 4 میلیون افغان در ایران داریم. جمعیت افغانستان در ایران روزانه 400 میلیون لیتر آب مصرف می کنند، با این فرض که هر فرد روزانه 100 لیتر آب مصرف می کند .
این در حالی است که مردم و نظام ایران عموماً رویکردی حمایتی و مدارا نسبت به مردم افغانستان دارند. طبق دستور رهبر انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه ای، همه کودکان افغانستانی فارغ از وضعیت مهاجرتی، باید از تحصیل رایگان برخوردار باشند .
در اجلاس توکیو در سال 2002، تهران یکی از بزرگترین مشارکت کنندگان بود که بیش از هند، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، ترکیه، نروژ، سوئیس، استرالیا و پاکستان در کنار هم مشارکت داشت .

نتیجه

با این حال، اگر آنها برای مقابله و حل و فصل اختلافات خود یک بار برای همیشه تلاش جدی نکنند، خصومت ایران و افغانستان بر سر منابع آبی قطعاً افزایش خواهد یافت .
دو کشور تنها با کمک خارجی می توانند به سمت مدیریت خردمندانه منابع آبی خود پیش بروند

آنها ابتدا باید در مورد قراردادی که امضا کرده اند به تفاهم برسند و شرایط آن را تعریف کنند. بعداً باید برای مدیریت مؤثر منابع آبی خود اقدام سیستماتیک انجام دهند. اگر آب به درستی مدیریت نشود، اثرات تغییرات آب و هوایی بدتر خواهد شد .

برای این منظور، گسترش کانال های ارتباطی و مدیریت صحیح پروژه های مشترک و سرمایه گذاری در بهبود سیستم های مدیریت آب دو کشور برای دو کشور ضروری است .

در صورت عدم مدیریت صحیح، یکی از طرفین تمایل دارد هدر رفت منابع آبی خود را از حق آبه دیگری جبران کند. آنها باید به این نتیجه برسند که راه حلی پایدار برای اختلافشان راه حلی است که منافع هر دو طرف را به شیوه ای متعارف و عادلانه تامین کند .

برای انجام این کار، بهبود سیستم های مدیریت آب و گشودن خطوط جدید ارتباط و همکاری برای دو کشور بسیار مهم است .

بدون مدیریت کافی، یکی از طرفین اغلب تمایل دارد از حق آب دیگری برای جبران هدر رفت منابع آبی خود استفاده کند. آنها باید بدانند که تنها راه حل پایدار برای درگیری آنها راه حلی است که به طور متعارف و منصفانه از منافع هر دو طرف محافظت کند.

یادداشت: این دو مقاله نویسان هر یک (شاکیل) پاکستانی و الهه سیف الدین ایرانی نظرات جانبدار خود را در مورد رودخانه هیرمند اظهار داشتند که قابل مکت است یعنی که از حقایق کمی چشم پوشی کرده اند. لذا برای درک درست از موضوع حق آبه ایران از رودخانه هیرمند را در صحبت تحریری استاد مسعود اقتصاددان افغان که در درس آشپزخانه اظهار داشته است بشنوید داکتر مل

شرح زندگی ایشان در ذیل است :

«شاکیل» میگوید من یک روزنامه نگار آزاد مستقر در پشاور، پاکستان هستم. من با روزنامه های پاکستانی، یعنی او *The News* ، *Express Tribune* ، *Frontier Post* و

The Statesman همکاری داشته ام. من همچنین در *Asia Times* و *Cover Asia Press*، انگلستان منتشر شده ام

الهه سیف الدین . سرپرست گروه انگلیسی در خبرگزاری بسیما دانشگاه شیخ بهایی .
ایران 353 فالوور 351 اتصال برای مشاهده پروفایل عضو شوید

----- **با تقدیم احترامات** «2023-06-06»